

◆ ST. OLAV ◆

Redaktør: Mgr. Irgens. Medarbeidere: mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.

„St. Olav“ utkommer en gang ukentlig. Abonnement både for inn- og utland tegnes på alle postkontorer eller direkte, skriftlig i Ekspedisjonen, Akersveien 5. Abonnementspris kr. 2.50 pr. kvartal forskuddsvis betalt, for utlandet tillegg av vedk. lands avisporto. Opsigelser må være eksp. ihende senest 14 dager for hvert kvartalskifte. Annonser må være innsendt innen mandag aften, manuskript innen fredag aften.
„St. Olav“'s telefoner: Redaksjon og Ekspedisjon: 23743. Redaktøren privat: 23237. Redaksjonssekretæren privat: 10695. Ekspedisjonen, Akersveien 5 l, er åpen alle hverdager fra kl. 10—2 og 4—6. Utbetalinger kun mandag kl. 3—4. „St. Olav“'s forlag samme sted, samme tid.

INNHOLD: Wiens kardinal - erkebiskop dr. Innitzer. — Christus vincit. — Katolicismen på Grønland. — Pius XI's rundskrivelse. — Et betydningsfullt verk. — Bokanmeldelse. — Herhjemme. — og derute. — Vår feriekoloni. — Innsamlingen til fond for „St. Olav.“

Wiens kardinal — erkebiskop dr. Innitzer

taler ved forbundskansler Dollfuss' bære.

*Denne tale blev holdt under sørgehoitidelig-
heten i St. Stephansdomen i Wien.*

Sorgfulle står vi nu ved den døde kanslers bære — ved den kiste som omslutter det dyrebareste og verdifulleste som Østerrikes folk har eiet i denne tunge tid. Og i denne smertelige time føler vi den hele størrelse av det tap, den svære hjem søkelse som Guds styrelse har ført over Østerrike. Mens hele verden, rystet og forferdet ved ulykkesbudskapet om hans lidelsesfulle død knapt kan ånde, mangler vi — som fikk den lykke å stå ham nær, i denne skjebnesvangre stund ord til å uttrykke det som dypest beveger oss. Med Østerrikes folk sørger den katolske Kirke som har mistet én av sine beste sønner. Men biskopen som står her foran hans kiste takker ham nu i det østerrikske episkopats navn, i Østerrikes katolske Kirkes navn for hans mandige eksempel som kristen og for det verk han skapte i Østerrikes fornyelse i kristen ånd.

Hvor vakkert sa han ikke under katolikkstevnet i september ifjor: «Vi vil oprette en kristen stat i vårt hjemland. Den hellige Faders rundskrivelse skal være vår veileder til å omdanne statsvesenet her i dette vårt hjemland. Den nuværende regjering er fast besluttet på å fornye staten og økonomien i kristelig ånd. Vi vil ta rundskrivelsen «Quadragesimo Anno» til grunnlag for vårt forfatningsliv. Østerrike skal bli det første land som følger denne herlige rundskrivelses oprop.» Og etterpå talte han om konkordatet som han nylig hadde undertegnet og straks vilde la tre i kraft. Og dette skjedde også samtidig med at den nye forfatning blev innført den 1. mai i år. Hvor meget dette skyldes forbundskansler Dollfuss viser en skrivelse fra kardinal Pacelli, datert 4. juni i år, hvori det heter: «Den hellige Fader vet i hvor høy grad dette betydningsfulle verk er betinget av forbundskansler dr. Dollfuss' statsmannskløkt, rettferdighetssans og innsikt som har sin rot i en opriktig trosøverbvisning.»

Nu takker vi dig idag, dyrebare kansler, for dette verk. Vi takker dig for Din eksemplarske, kristelige livsførsel i den tro, hvorpå du bygget alt det du skapte. Derved blev du stor i livet — og i døden vokste du dig ennu større. Dine siste ord: «jeg har jo kun villet frenden — må Gud tilgi de andre», vil alltid være oss ufor-glemmelige. Ved det at du ensom måtte opgi ånden, kun omgitt av fiender, blev du en ekte disippel, en sann etterfølger av vår guddommelige Frelser som også døde forlatt på korset. Din tro var kilden til din store hjertensgodhet og til din fornemme sjelsadel. Den var kil-den til din varme fedrelandskjærlighet og din heroiske offervillighet. Døden som blev sendt dig ved feige fors-brytere traff dig uventet, men ikke uforberedt. Hvor ofte har ikke de troende sett dig knele ved Herrens bord her i denne gamle ærverdige domkirke, og den 8. juli kunde Wiens biskop rekke dig og ved din side forbundspresidenten, Wiens borgermester og Wiens katolske menn Herrens legeme — det skulde bli ditt vand-ringsbrød. Og nu er du falt som en martyr, som en helt, en herold, en sann kristen, en kjempende, en fører.

Hav takk for din trosstyrke, for din kjærlighet, din offervilje. Nu kan du si med apostlen: «jeg har fullt endt løpet og stridt den gode strid og bevart troen — for mig er rettferdighetens krone henlagt.» For dig gjelder Herrens ord: «Salige de som lide forfølgelse for rettferdighetens skyld, ti himmelens rike er deres!» — og det annet: «Ingen har større kjærlighet enn den som gir sitt liv for sine venner!» Ja i sannhet: tro var du til døden og derfor vil Herren gi dig livets krone.

Full av smerte tar vi avskjed med dig — men vi sørger ikke som dem der ikke har håp. Der blir et gjen-syn! Til din trofaste ektefelle og til oss er Herrens trøstord sagt: «Nu sørger I, men Eders sorg skal forvandles til glede, ti jeg skal se Eder igjen og Eders hjerter vil gledes og ingen skal ta Eders glede fra Eder!» Ditt blod, du døde kansler, skal ikke være flytt forgyves.

Din heltedød, ditt offer er oss et eksempel — er oss et pant på en bedre, en lykkeligere fremtid. Ditt offerblod er løsepenger for vårt høit elskede østerrikske folks fred.

O — vær oss en forbeder ved Guds trone, så at hin fred, du så innerlig ønsket, nu endelig kan bli oss til del, så at tro og orden atter kan dra inn i vårt dyrebare og elskede fedreland. Gud skjenke dig sitt lys, sin evige hvile, sin fred. Amen.

Christus vincit.

Med overskrift: «En Socialdemokrat om det tredje rike» bringer «Kristeligt Dagblad» i Danmark følgende meget interessante artikkel.

En ti dagers reise er tilstrekkelig til etter atten måneders fravær og et tidligere tredveårig opphold å erkjenne, hvilket nytt ansikt som er ved å utvikle sig i Tyskland. Den med demagogi og alle den moderne propagandas kunster oparbeidede glød og flammende lidenskap for nasjonalsocialismen er ved å vike tilbake for — Kristus! Er dette virkelig således? må en gammel, overbevist marxist spørge sig selv. La enn erkjennelsen av den faktiske stilling skuffe, strengt objektivt avveiet, så må man dog ut av ærlig overbevisning svare således: Jo, det er tilfelle.

Hvad enten man befinner sig i Berlin, Leipzig, Dresden eller München, så er kirkene overfylte med andektige, åpenbart sjelelig lidende mennesker. Aldri under krigen, da det tyske folk vitterlig måtte gjennomgå en bitter lidelsens vei, var trangen til Kristus så mektig som idag. Der går en religiøs bølge gjennom Tyskland, som atter oppbygger de vaklende og rystede moralbegreper i deres renhet. I to årtusener er kirken og dens dogmer ikke blitt forfulgt med et så fanatisk hat, som det nu skjer gjennom de nasjonalsocialistiske handlinger og skrifter. Tar vi en bok av Rosenberg, Göhring eller Hitler, så har de usannferdige påstander og bisk hann og spott mot Kristus og Hans lære, og kardinal Faulhaber er den klippe som denne hatets flod brytes imot.

De største kirker i München er for små til å rumme de tusener av mennesker, som søker tilflukt der. Man måtte benytte begge de nærmest liggende kirker, der blev forbundet med høittaler — og allikevel var der stadig folk som måtte stå utenfor kirkedørene og ikke kunde komme inn. Den 65-årige kardinal er ingen fanatiker som hans motspillere. Hans smukke, mektige hode med den høie, uttrykksfulle panne, de dristig formede bryn, de faste øine, den kraftige nese og det selvbevisste uttrykk viser en sjelsro som hos et menneske der hviler i sin tro, som tross trusler og revolverskudd uten å la sig forvirre modig vil gå i spissen som korsbærer. Han taler likefremt, klart, næsten puritansk. Han utsender ingen lyn eller trusler, han hever ikke neven, han begynner næsten beskjedent med ordene: «Jeg holder en prediken til oppbyggelig anvendelse i det personlige liv». Fra tid til annen innfletter han to ord: «Kristus lever», og mengden svarer ham grepent og sakte. Det går som et sukk gjennom rummet: «Kristus lever». I hans spor er fulgt

biskopene og den lavere katolske geistlighet og det evangeliske presteskap. Fra ham stammer det ord: «Vi reker eder fraskilte brødre hånden, for sammen med eder å forsvare det gamle testamentes hellige bøker.»

Fra denne sjeldne mann går der en innflytelse som er sterkere enn alle andre makter.

De overspendte forventninger, hvormed det tyske folk mottok nasjonalsocialismen, er veket for en smertelig skuffelse. Kommunismen er en barneskrekk, hvormed Hitler vil gjøre verden bange; heller ikke socialdemokratene kunde i dag nå sin gamle styrke. Derimot vilde et korrekt riksdagsvalg fordoble centrums stemmer og bringe et nytt evangelisk parti millioner av stemmer.

I kampen om Tysklands sjeler, en kamp, som nu er trådt inn i et avgjørende stadium, blir det hverken Lenin eller Marx som blir seierherre; det blir derimot — Kristus!

F. S.

Katolicismen på Grønland.

Dr. Poul Nørlund i Danmark har nettop utgitt en bok: «De gamle nordboygder ved verdens ende». (G. E. C. Gad, Kbhvn.) hvori han skriver om den gamle norske bebyggelse på Grønland. «Peregrinus» vier den i «Nordisk Ugeblad» nr. 31 en inngående omtale og begynner med å minnes det enestående religiøse drama som må være utspillet i de gamle nordboygder i Grønland og som utgravningene deroppe bærer bud om — særlig fundene av ruinene av domkirken i Gardar og kirkegården på Herjulfnsnæs. Befolkningen må ha ført en slags klostertilværelse deroppe i den ensomme øde egn og den jordiske tilværelses mening som et utviklingsstadium i Guds skapelsesplan må ha stått dem klarere enn andre som lever et mer civilisert liv. Trangen til nådemidlene og fremfor alt til Altrets Sakrament må ha vært sterk hos dem — og man kan tenke sig deres bekymring da forbindelsen med Norge blev sjeldnere og deres beholdning av hvetemel og vin svant inn. En engelsk eller hanseatisk skute kunde vel finne veien derop utenom den norske monopolhandel, men disse irregulære besøk har vært så sporadiske, at de neppe har hatt noen betydning.

Eiendommelig nok omhandler den siste autentiske be- retning man har direkte deroppe fra nettop kirkelige handlinger, idet islandske annaler beretter om et skib som på vei fra Norge til Island kom ut av kursen og kom til Grønland. Ved denne leilighet blev et brudepar, Thorstein Olafsen og Sigrid Bjørnsdatter, viet i Hvalso kirke og presten Sira Pål Halvardson leste etterpå brudemessen. Det skjedde søndagen efter Korsmesse — altså den 16. september 1408.

Men siden da høres intet pålidelig mer om — ingen biskop av Gardar var deroppe siden biskop Alf døde i 1377 eller 78, skjønt der stadig blev utnevnt og ordinert grønlandske bisper helt ned til reformasjonen. Ingridensene til gudstjenestene slapp følgelig op og prestene døde uten å få efterfølgere. Den religiøse nød er sikkert (Fortsettelse på side 261).

(Fortsettelse fra side 260).

følt tungt av befolkningen der som katolikker led meget under savnet av prest og sakramentene.

Efter at dr. Nørlund har fortalt om dette bringer han en beretning, som han vel fortolker uriktig, men som for alle katolikker gir et gripende innblikk i den ulykkelige befolknings siste dager. I 1890 fant man i Vatikanets arkiv et pavepjev fra 1492 som overdrog biskopstolen i Gardar til benediktineren Mads Knudsen med uttrykkelig forpliktelse til å ta derop. Brevet er fra Aleksander VI, der — sine noksom bekjente dårlige egenskaper ufortalt — utviste stor iver med misjonsarbeidet. I dette dokument sees bl. a. at der i de siste 100 år ikke er blitt lest en messe på Grønland og at det eneste minne om kristendommen som befolkningen eier er det kalkklæde hvorved Kristi legeme blev konsekret av den siste prest i landet og at dette nu utstilles en gang årlig for menighetene. Det er et ualmindelig og eiendommelig utslag av en forlatt og dødsdømt befolknings religiøse kjærlighet og liv. «Kalkklædet» kan ikke være annet enn det «corporale» hvorpå den konsekreerte hosti hviler under messen. Det er derfor en om enn svak mulighet for at dette klæde innebærer minimale rester av Kristi legeme. Den siste prest deroppe er død, det siste messeoffer frembåret, den siste altergang holdt. Det eneste man har tilbake med noenlunde sakramental karakter er dette «corporale». Kanskje skal der en meget velvillig fantasi til for å tro at det inneholder rester av det konsekreerte brød — men det har vært i nær berøring med Herrens legeme og blod og så samles befolkningen engang om året i andakt foran dette kalkklæde. Det er kjærligheten — det er religionens innerste vesen — det er fremfor alt kjærligheten til Kristus i Altrets Sakrament. Det lille naive trekk hos de gamle grønlandere synes utsprungen av en religiøs kjærlighet man næsten ellers kun finner hos de egentlige mystikere — et trekk av en så eiendommelig art, at parallell visst ikke finnes noe steds.

Et betydningsfullt verk.

St. Thomas av Aquina's «Summa Theologica» på tysk.

I desember 1933 utsendtes på Anton Pustets Forlag, Salzburg, det første bind av St. Thomas av Aquina's *Summa Theologica* på tysk — i oversettelse foretatt av tyske og østerrikske dominikanere og benediktinere. 35 andre bind skal følge efter, alle inneholdende 1) tysk oversettelse av den latinske tekst, 2) den latinske tekst, 3) filosofisk-teologiske anmerkninger, 4) inngående kommentarer beregnet på lægfolk, 5) person- og sakregister. Fra alle sider — ikke minst fra protestantisk hold — blev dette foretagende hilst med glede. Således skrev det protestantiske tidsskrift: «Philosophischen Hefte», Berlin: «Det føles som en plikt uansett all konfessionell uoverensstemmelse av alle krefter å støtte og fremme dette storartede tiltak.»

Under den nuværende økonomiske depresjon skal der mot til å våge en slik utgave. Men tiden er også inne for en dypere forståelse av Aquinatens innsats — hans arbeider har ikke bare historisk interesse men betyr en direkte aktuell vin-

ning for hver den som vil ta studiet av dem op. Ti de omfatter ting som angår alle mennesker — ting, som må erkjennes av den enkelte og av samfundet, hvis en harmonisk utvikling skal finne sted. Nu svever kanskje mange i den villfarelse at dette er så høi «videnskap» at det er utilgjengelig for almindelige dødelige og derfor også til en viss grad uavvendelige for det daglige liv. At dette er en feiltagelse fremgår av følgende fortegnelse over noen av bindenes innhold: bind 10: de menneskelige lidenskaper, bind 21: styrke og måtehold, bind 33—34: ekteskapet. Thomas av Aquina's verker er blitt kalt «en fasttømret demning som villfarelser sønderslåes imot. Og på denne demning stråler som et fyrtårn den sunde lære hvor-etter skipperen på det spirituelles hav kan orientere sig, når teorier og hypoteser slår over ham og truer med å overmanne ham.»

BOKANMELDELSE

Tormod Knutson: «Vårt folks historie». (Nasjonalforlaget).

Det er velgjørende å få en historiebok i hende som ikke er en **krigshistorie**, men meget nærmere en **kulturhistorie**. Forfatteren sier selv i forordet: «Slagskildringer har jeg overhodet ikke tatt med og krigen har jeg fremstillet som den grufulle ting den er og alltid har vært, med usigelig råskap og all slags elendighet som sin faste følgesvenn. Derimot har jeg gitt det jevne folk og arbeidslivet en langt bredere plass enn i noen annen Norgeshistorie av lignende størrelse.» Et par stikkprøver viser at dette ikke er teori: Mens Tordenskjold må greie sig med 12 — tolv — linjer, vies Nansen og Amundsen hver ca. 2 og en halv side — og «en heltesaga fra hverdagslivet» — Nils Justesson — får også det samme antall sider til disposisjon.

De mange og inngående skildringer fra det daglige liv gjennom tidene og av de forskjellige kulturelle fremskritt, næringsveienes utvikling o. s. v. gjør boken — levende, anskuelig og fengslende som det er fortalt — til en hederlig undtagelse fra de gjengse historiebøker.

Forfatteren må tillike anerkjennes for sin objektive fremstilling av fortidens katolske liv her i Norge, og den sannhetskjærlighet han legger for dagen i sin fremstilling av reformasjonens innførelse og motivene til den.

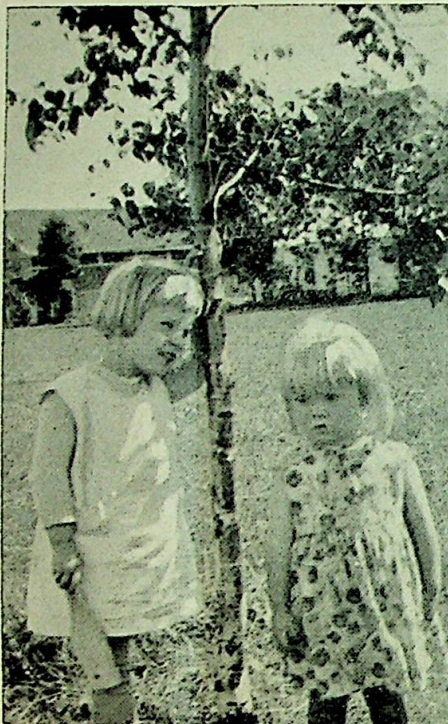
Boken er ført helt frem til den nyeste tid og gir på sine siste sider en grei oversikt over samfundslivets forskjellige faser. Det er i det hele tatt et anerkjennelsesverdig skritt i den riktige retning, som denne bok representerer — en god innsats i nedrustningsarbeidet, fordi den leder skole-elevenes — de vordende borgeres — tanker inn på baner hvor «æren» ligger i å yde positivt arbeid hvor man er satt, og i å tjene sitt land og sitt folk — men ikke i individuell og nasjonal selvhevdelse og maktsyke.

E. D.-V.

Herhjemme: —

OSLO. Mange mennesker hadde funnet veien til St. Dominikuskirken søndag den 12. ds. — man visste jo fra avisene at den berømte franske predikant, pater Padé skulde tale under høimessen. Pater Padé som er de franske dominikaneres

øverste foresatte, opholder sig for tiden her i Norge på visitatsreise, idet såvel dominikanerne her som ordensbrødrene i så fjerne land som Amerika og Irak tilhører hans virkefelt. Blandt de mange tilhørere befant sig en del av befalet og mannskapet fra det amerikanske slagskib som i øieblikket gjester Oslo — likeledes var en del ikke-katolikker tilstede — mange radiolyttere kjenner jo pater Padé fra den franske kringkasting, hvor han er en meget benyttet predikant og foredragsholder. Og forventningene blev ikke skuffet. Emnet var godheten — den kristne godhet som binder i kjærlighet til Gud og virker ved Gud og i Gud og dens velsignelse innad og utad. Det klare og distinkte fransk i forbindelse med det uttrykksfulle minespill og pointerte foredrag tillot selv utlendinger å ha et rikt utbytte av prekenen. Ved gudstjenestens slutt avsang det utmerkede kor som råder over sjelden gode og velskolerte stemmer pater Lutz's betagende St. Olav's komposisjon med pater Lutz selv ved orglet og hr. How som solist.

— og derute:

WIEN. Ifølge det offisielle blad «Wiener Zeitung» er det vedtatt en lov hvorefter forbundskansler Dollfuss' enke vil få utbetalt som årlig pensjon sin manns fulle gasje så lenge hun er enke. Tillike vil hun få det statslige bidrag for hvert barn.

TYSKLAND. Det berømte kloster Salem ved Bodensjøen kan i disse dager feire sitt 800-års jubileum. Klostret er grunnlagt av ridder Guntram von Adelsreute som kort før sin død skjenket all sin eiendom til Zisterciensermunkene. I pinsen 1134 kom de første 12 munk under

Takk for i sommer!

Vår Feriekoloni.

Innkomet fra før	kr. 2,176.00
Fra «Aftenposten»s innsamling (ved hr. disponent H. Carelius)	» 400.00
Fru Sigrud Undset (II)	» 100.00
Fru M. W.	» 5.00
Becan	» 5.00
M. J.	» 2.00

Ialt kr. 2,688.00

Innsamlingen

til fond for „St. Olav“.

E. M.	kr. 2.00
M. S.	» 5.00
Spart	» 2.00

Ialt innkommet kr. 9,020.12

ledelse av Frowen, en ivrig disippel av St. Bernhard. Gjennem århundrer var Salem et centrum for den svabisk-tyske kultur og blev til sist en fri riksstiftelse hvor abbeden hersket over 60 landsbygder. I Nordøst-Tyskland var disse munk pionerer for den tyske kultur — og klostret hadde sin blomstringstid fra det 14.—18. århundre. I året 1802 blev det ophevet som riksstiftelse. Nu rummer klosterbygningen et opdragelseshjem «Schloss Salem», som er opprettet av prins Max av Baden.

EINSIEDELN. Fra 23.—26. august finner en internasjonal Kristus-konge-kongress sted her i forbindelse med Bendiktinerabbediets 1000-års fest. Som emne for kongressens møter er fastsatt: «Hvorledes vinner vi verden for Kristus?» Protektoratet over kongressen er overtatt av kardinal, dr. Innitzer, Wien og kardinal Hlond, Warschau. Som pavelegat kommer kardinal Schuster, Milano.

CHICAGO. «New World» offentliggjør en oversikt over kardinal Mundeleins byggevirksomhet i de 18 år han har vært erkebiskop. Han har bygget flere enn 600 bygninger til religiøst bruk — blandt annet 87 nye prestegårder, 68 nye kirker, 64 klostre, 68 folkeskoler, 125 rektorater, 17 collegier og høiere skoler for gutter, 14 collegier og høiere skoler for piker, 1 teknisk skole, 3 kapperler for den evige tilbedelse, 3 kirkegårder, 1 høiskole for farvede piker, 6 gymnasier og auditorier, 5 waisenhus, 2 gamle hjem, 1 hjem for åndssvake, 11 ynglinge- og guttehjem, 6 for kvinnelig ungdom, 17 sykehus og pleiehjem, 4 eksersitiehjem for lægfolk. Og «New World» fremhever med rette hvad en slik byggevirksomhet betyr ikke alene for det religiøse liv, men for hele det økonomiske liv.